Finansutskottets betänkande

1983/84: 46

om anslag till räntor på statsskulden, m. m. (prop. 1983/84: 100 bil. 17 och 1983/84: 150 bil. 1)

FEMTONDE HUVUDTITELN

Regeringen har i proposition 1983/84: 100 bilaga 17 (finansdepartementet) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vid propositionen fogat förslag till räntor på statsskulden, m. m. för budgetåret 1984/85,

2. till Räntor på statsskulden, m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 000 000 kr.

Därefter har regeringen i proposition 1983/84: 150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1984/85, m. m. (kompletteringspropositionen) bilaga 1 såvitt nu är i fråga föreslagit riksdagen att – med ändring av förslag i proposition 1983/84: 100 bilaga 17 – till Räntor på statsskulden, m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 60 500 000 000 kr.

Regeringens i proposition 150 framlagda förslag grundar sig på inom riksgäldskontoret gjorda nya beräkningar över räntor på statsskulden, m. m. för budgetåret 1984/85. Dessa beräkningar är redovisade i en till utskottet överlämnad promemoria av den 9 maj 1984.

De i budgetpropositionen beräknade utgifterna för räntor på statsskulden, m. m. på 65 000 000 000 kr. för budgetåret 1984/85 föreslås sålunda minskade med 4,5 miljarder kronor.

Skillnaden beror, uppger riksgäldskontoret, på en rad faktorer. Den nya kalkylen baseras på väsentligt lägre budgetunderskott både för innevarande och nästa budgetår jämfört med beräkningarna till budgetpropositionen. Vidare har räntan på såväl prioriterade obligationer, riksobligationer som statsskuldväxlar sänkts med 1 à 2 procentenheter sedan den förra beräkningen gjordes. Det har också antagits att det inhemska upplåningsbehovet i mindre utsträckning tillgodoses genom emission av statsskuldväxlar. Detta har stor betydelse eftersom hela räntekostnaden vid denna upplåningsform belastar statsbudgeten vid upplåningstillfället, medan vid upplåning mot räntebärande obligationer räntebelastning sker först året efter upplåningen. Slutligen har valts att inte innefatta i den nya beräkningen de valutaförluster som en förtida inlösen av vissa utlandslån kan ge upphov till. Dessa valutaförluster beräknas uppgå till 1 miljard kronor. Anledningen till att dessa utgifter har exkluderats från anslagsberäkningen är den

osäkerhet som råder beträffande marknadsläge och därmed möjligheterna att avlösa gamla, dyra lån med nya, billigare lån. Dessa valutaförluster har i den reviderade finansplanen beaktats under posten Beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto.

Utskottet

Riksgäldskontoret har vid sin reviderade beräkning av statsskuldräntorna för budgetåret 1984/85 kommit fram till att räntorna på den inhemska upplåningen kan förväntas bli 5 miljarder kronor lägre än vad man tidigare hade anledning att förmoda. Förklaringen härtill är dels det lägre budgetunderskottet och en lägre räntenivå, dels ett förväntat mindre utnyttjande av statsskuldväxlar.

Räntorna på upplåningen utom landet har å andra sidan räknats upp med drygt 0,3 miljarder kronor till 13 miljarder kronor. Det finns i detta sammanhang anledning att uppmärksamma att i runt tal två tredjedelar av utlandsskulden består av lån i amerikanska dollar. En varaktig förändring av dollarkursen ger därför direkt utslag i räntekostnaderna för utlandslånen. Dessa kostnader är i betydande utsträckning också avhängiga av förändringar av de kortfristiga dollarmarknadsräntorna.

Enligt vad utskottet har inhämtat kan man överslagsmässigt räkna med att varje under budgetåret 1984/85 bestående förändring av dollarkursen med 10 öre ökar eller minskar räntekostnaderna med 250 milj. kr. Hänsyn har därvid också tagits till de kursförluster som uppkommer på lån vilka förfaller till betalning under budgetåret. På motsvarande sätt kan man räkna med att varje bestående förändring av de kortfristiga dollarmarknadsräntorna med 1 procentenhet ökar eller minskar räntekostnaderna med ca 700 milj. kr.

Ytterligare ett osäkerhetsmoment ligger i att det f. n. inte går att överblicka i vilken utsträckning valutaförluster kan uppkomma till följd av att vissa utlandslån löses in i förtid. Såsom framgår ovan har dylika förluster tagits upp med 1 miljard kronor under posten Beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto.

Utskottet har med det anförda velat peka på den vid detta beräkningstillfälle stora osäkerhet som vidlåder beräkningen av utgifterna för räntor på statsskulden. Utskottet har inte underlag för någon annan beräkning än den som riksgäldskontoret har redovisat.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner bilagda förslag till räntor på statsskulden, m. m. för budgetåret 1984/85 *(bilaga)*,
2. att riksdagen till *Räntor på statsskulden, m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 60 500 000 000 kr.

Utskottet hemställer att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 7 juni 1984

På finansutskottets vägnar
ARNE GADD

Närvarande: Arne Gadd (s), Björn Molin (fp), Lars Tobisson (m), Paul Jansson (s), Nils Åsling (c), Per-Axel Nilsson (s), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Bo Södersten (s), Hugo Hegeland (m), Carl-Henrik Hermansson (vpk), Gunnar Nilsson i Eslöv (s), Gerd Engman (s) och Maj-Lis Landberg (s).

Särskilt yttrande

Lars Tobisson, Filip Fridolfsson och Hugo Hegeland (alla m) anför:

Jämfört med budgetpropositionen i januari föreslås nu anslagsposten Räntor på statsskulden m. m. för budgetåret 1984/85 revideras ned med 4,5 mrd kr. till 60,5 mrd kr. Den bakomliggande beräkningen baseras på uppgifter om räntenivåer och valutakurser tidigare i vår. Således gjordes valutaomvandlingen till de kurser som rådde den 2 mars 1984.

Utvecklingen av räntor och dollarkurs var under årets första månader nedåtriktad. Sedan dess har emellertid dollarkursen återförts till det höga läge där den befann sig i slutet av förra året. Räntorna för statens upplåning har också stigit till ungefär samma nivå som gällde när kalkylen utfördes för budgetförslaget i januari. Tendensen är fortfarande uppåtriktad.

Enligt vår mening hamnar en beräkning av ränteposten för 1984/85 utifrån dagens förhållanden närmare ursprungligen angivna 65 mrd kr. än den siffra som utskottet nu föreslår, varför det egentligen saknas anledning att frångå regeringens förslag i prop. 1983/84: 100. Oavsett vilket belopp man väljer är emellertid osäkerhetsfaktorerna mycket stora, vilket illustrerar det obehagliga förhållandet att vi med statsskuldens nuvarande omfattning inte längre själva bestämmer över budgetunderskottets storlek ens med en marginal på flera miljarder.

Bilaga

Förslag till räntor på statsskulden, m. m. för budgetåret 1984/85

Utgifter

A	*Räntor på statsskulden*		
a	*Räntor på upplåning inom landet*		
1	Ränta på räntelöpande obligationslån, *förslagsvis*	22 297 000 000	
2	Ränta på riksobligationer, *förslagsvis*	4 464 000 000	
3	Vinster på premieobligationslån, *förslagsvis*	2 628 000 000	
4	Ränta på statsskuldförbindelser, *förslagsvis*	29 660 000	
5	Ränta på sparobligationer, *förslagsvis*	3 200 000 000	
6	Ränta på av staten övertagna lån, *förslagsvis*	40 000	
7	Ränta på lån hos statsinstitutioner och fonder m. m., *förslagsvis*	800 000 000	
8	Ränta på allemanssparandet, *förslagsvis*	225 000 000	
9	Ränta på köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kv. Lejonet i Stockholm	90 000	
10	Ränta på konung Carl XIII:s hemgiftskapital	8 000	
11	Ränta på kortfristig upplåning hos banker m. fl., *förslagsvis*	100 000 000	
12	Ränta på skattkammarväxlar, *förslagsvis*	1 500 000 000	
13	Ränta på statsskuldväxlar, *förslagsvis*	6 500 000 000	41 743 798 000
b	*Räntor på upplåning i utlandet*		
1	Ränta på upplåning i utlandet för statens vattenfallsverk, *förslagsvis*	14 000 000[1]	
2	Ränta på lån hos internationella banker, *förslagsvis.*	4 148 000 000[2]	
3	Ränta på lån på den internationella kapitalmarknaden, *förslagsvis*	7 398 000 000[3]	11 560 000 000
c	*Ränta på beräknad ny upplåning inom landet, förslagsvis*		2 641 505 000
d	*Ränta på beräknad ny upplåning utom landet, förslagsvis*		1 472 000 000
			57 417 303 000
B	*Kapitalrabatter, kursförluster m. m.*		
1	Kapitalrabatter, *förslagsvis*	200 000 000	
2	Kursförluster, *förslagsvis*	1 000	
3	Valutaförluster, *förslagsvis*	2 300 000 000	**2 500 001 000**

Anm. Valutaomvandling har skett till kurser 1984-03-02.

[1] Motsvarar USD 1.0 milj och BEC 42.4 milj.

[2] Motsvarar USD 430.9 milj. DEM 26.8 milj. CHF 5.8 milj. SDR 47.9 milj. GBP 19.8 milj och JPY 2 363 milj.

[3] Motsvarar USD 622.5 milj. DEM 304.5 milj. CHF 145.2 milj. NLG 86.4 milj. JPY 14 423 milj. FRF 87.8 milj. GBP 20.6 milj. BEC 643.6 milj.

C	*Diverse utgifter*		
1	Försäljningsprovisioner m. m., *förslagsvis*	715 000 000	
2	Inlösningsprovisioner m. m., *förslagsvis*	130 000 000	
3	Kostnad för börsnotering av obligationslån, *förslagsvis*	7 700 000	
4	Officiella dragningslistor för premielånen, *förslagsvis*	4 300 000	
5	Särskilda dragningslistor för premielånens 100-brev, *förslagsvis*	600 000	
6	Övriga diverse utgifter, *förslagsvis*	100 000	**857 700 000**
		Summa kr.	**60 775 004 000**

Inkomster

A	*Räntor*		
1	Ränta på uppköpta obligationer	35 000 000	
2	Ränta på rörliga krediter	200 000 000	
3	Ränta på checkräkningsmedel i riksbanken	1 000	
4	Ränta på övriga utlånade medel	100 000	**235 101 000**
B	*Uppgäld, kursvinster m. m.*		
1	Uppgäld	1 000	
2	Kursvinster	1 000	
3	Valutavinster	1 000	**3 000**
C	*Diverse inkomster*		
1	Preskriberade obligationer och kuponger m. m.	35 000 000	
2	Officiella dragningslistor för premielånen	4 800 000	
3	Övriga diverse inkomster	100 000	**39 900 000**
			275 004 000
	Underskott att föras av på statsbudgeten		**60 500 000 000**
		Summa kr.	**60 775 004 000**

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1984